



Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. II. Vtrùm divina potentia sit infinita: ubi etiam de illius termino.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

ptum. Hoc clarissimis verbis non semel docet S. Thomas: Sic enim 1. part. quaest. 25. art. 1. ad 4. Potentia, inquit, non ponitur in Deo, ut aliquid differens a scientia & voluntate secundum rem, sed solum secundum rationem, in quantum scilicet potentia importat rationem principii exequentis id quod voluntas imperat, & ad quod scientia dirigit. Hac etiam eadem quaestione, art. 5. ad primum sic habet: Potentia intelligitur ut exequens, voluntas autem ut imperans, & intellectus & sapientia ut dirigens. Ac tandem eodem loco subiungit: Ideo Deus aliquid facit, quia vult: non tamen ideo potest quia vult, sed quia vult est in sua natura. Quibus verbis potuisset S. Doctor clarius hanc opinionem tradere, & potentiam in Deo ab intellectu & voluntate distinguere.

VI. Imperium practicum in Deo, & operis cuiusque executivum a S. Thomâ tribui voluntati, munus autem intellectus esse ait, ut dirigit voluntatem. Frustra ergo P. Granada 1. p. tract. 5. disp. 3. cum aliis post actum voluntatis, quo Deus aliquid exequi statuit, ponit imperium aliud practicum in intellectu: quam sententiam fusè impugnavi supra Disp. 37. lect. primâ.

VII. Dices: Voluntas Dei a Scripturâ & Patribus, passim dicitur causa rerum; ergo est potentia. Respondetur primò loqui Scripturam & Patres in sensu reali, hoc modo autem, ut diximus n. 5. voluntas est potentia, cum inter se identificentur. Secundò dico voluntatem Dei esse causam rerum, quatenus, ut diximus numero præcedente, illâ volente, omnia fiunt, & potentia ad eius imperium cuncta exequitur. Sicut Rex dicitur causa templi, quod illius iussu extruitur, & iudex similiter reo causa mortis, quamvis nec ille manum operi applicet, nec iudex in illius necem physicè influat.

VIII. Neque ad res creatas, ut singulare in iis relict artificium, necessarium est ut intellectus divinus concurrat physicè, sitque hoc pacto formaliter potentia; ad artificium enim sufficit intellectum ad eas concurrere directivè, ut latè ostendi in Logicâ, Disp. duodecimâ.

IX. Adde, licet arguat in voluntate perfectionem, posse realiter res omnes per se immediate producere, seu quòd realiter secum identificatam habeat potentiam executivam: non posse tamen ratione nostrâ immediate omnia efficere, nec esse potentiam formaliter, nullam arguit imperfectionem, magis quàm quòd misericordia non sit formaliter æternitas; cum non minus ratione nostrâ sint diversi conceptus potentia & intellectus, quàm æternitas & misericordia, sicque in unum prædicatum coalescere magis nequeunt, quàm ista.

SECTIO SECUNDA.

Vtrum Divina potentia sit infinita: Vbi etiam de illius termino.

I. Certum est Divinam potentiam esse infinitam.

Divinam potentiam esse in se, & entitativè infinitam, nulli dubium esse potest, tum quia cum essentia Divinâ, quæ essentialiter est infinita, identificatur, tum quia proprietates sequuntur naturam essentia; ergo esse debent infinite sicut illa: adeoque Divinam potentiam non minus esse oportet infinitam, quàm reliqua Dei attributa;

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 2.

Misericordiam, Iustitiam, Intellectum, Voluntatem, &c.

Deinde ostenditur Divinam potentiam esse infinitam ratione termini, quem respicit, omne scilicet possibile. Unde non plura tantum & plura individua, sed plures etiam & plures infinitum potest species producere: cum ergò nullos sibi hac in re præscriptos habeat fines, ut in essendo, ita & in operando erit infinita. Imò hæc infinitas & illimitatio in agendo, infinitatem & illimitationem arguit in essendo.

Extenditur ergo Divina potentia ad ea omnia, quibus competit conceptus rei possibilis, seu quæ in se non involvunt duo contradictoria; hæc enim, ut rectè D. Thomas hic, quaest. 25. art. 3. Corpore, sub Dei omnipotentia, non continentur; ad illud enim, quod fieri nequit, dari nequit potentia. Circa peccatum verò duobus modis versatur Dei potentia: primò in quantum ad materiale illius, à creaturâ rationali determinatus physicè concurrat, ut contra Dolam, & Durandum ostendi, Disp. 29. physicæ. Secundò circa peccatum versatur Divina potentia per modum materiae circa quam, seu tanquam circa aliquid per eam destruibile, sicut medicina versatur circa morbos ab eâ expellendos.

Dices: Si potentia Dei sit infinita; ergo producere potest effectum infinitum. Respondetur cum S. Thomâ hic, quaest. 25. art. 3. ad secundum, negando hoc sequi: Deus enim operatur, non instar agentis univoci, sed æquivoci: agens autem æquivocum, specie, imò genere sæpe distinguitur ab effectu, & cum multis gradibus frequenter in perfectione superat: unde in illius productione non exhauritur tota virtus causæ, ut in univocis. Sic ignis producit calorem, Sol lucem, &c. Hæc dicta sint circa vim consequentia; nam quoad rem ipsam existimo Deum posse producere effectum infinitum, ut in physicis ostendi Disp. 46.

Ex dictis inferitur contra Abaylardum & Wiclefsum, qui Deum dicebant alia facere non posse, quàm quæ fecit, aut facturus est: inferitur inquam, Deum plura & plura individua posse facere in infinitum. Hoc contra illos definitum est in Concilio Senonensi, & Constantiensi. Idem etiam præter alios Patres, probat S. Augustinus de Spir. & Liter. cap. 1. & libro 9. de Genes. ad Lit. cap. 29. & alibi.

Nec infinita tantum individua, sed plures etiam & plures in infinitum species producere potest Deus: ita contra Durandum in 1. dist. 44. art. 9. qui ait, fortè nec plures species esse possibiles, quàm sint factæ: item contra Aureolum in 1. d. 44. a. 9. Henricum quodl. 8. q. 8. & alios quosdam, docent omnes Theologi: quam sententiam minus tutam esse censet Molina hic, q. 25. art. 6. Vasquez verò 1. p. d. 106. cap. 2. eam graviore censurâ notandam non esse existimat.

Neque hinc sequitur, si possibiles sint plures & plures species in infinitum, sese invicem in perfectione excedentes, unam ex iis fore infinite perfectam. Hoc inquam non sequitur; nec enim in perfectione arithmetice crescunt, sicut infinitæ lineæ, quarum una aliam, palmi unius aut pedis longitudine superat, sed geometricè, sicut equus perfectior est infinitis speciebus rerum inanimatarum, ut igne, aquâ, lapidibus, &c. & homo in perfectione excedit infinita bruta, & tamen, nec homo nec equus est infinite perfectus.

II. Potentia Divinae rationis est etiam infinita.

III. Divina potentia ad omnia extenditur, quæ non ipsa placent contradictioni.

Quomodo Divina potentia versatur circa peccatum.

IV. Non sequitur ex infinitate potentia Dei, posse dari effectum infinitum.

V. Deum potest plura & plura facere in infinitum.

VI. Plures etiam & plures in infinitum species producere potest Deus.

VII. Ex infinitis speciebus possibilibus non sequitur unam ex iis esse infinite perfectam.



VIII.
Nolla in in-
finitis indi-
viduis seu
specibus pos-
sibilitatibus ap-
paret impli-
cantia.

IX.
Dei potentia
est verè &
proprie Om-
nipotentia.

Ratio denique est: quæ enim vel apparens implicantiæ, cur alius mundus, hoc perfectior sit possibilis, & illo dato, cur alius eo etiam perfectior dari nequeat, & illo alius: ubi enim cum ullâ probabilitate hæc sistet argumentatio; maxime cum Deus sit infinite participabilis, & quæcunque datur creatura, imperfecta tantum sit illius similitudo & participatio.

Hinc tandem infero hanc Dei potentiam, esse Omnipotentiam, utpote quæ ad illud omne extenditur, quod in se non involvit duo contradictoria, adeoque sicut producendorum, seu possibilitatum nullus est numerus, ita nec ullus est terminus in virtute eorum productrice. Deinde passim Deus in Scripturâ vocatur Omnipotens: Sic Genesis 17. vers. 1. dicitur, Ego Deus omnipotens. Item Exodi 15. vers. 3. Dominus quasi vir pugnavit, Omnipotens nomen est. Idemque habetur in Symbolo Apostolorum, Niceno, & Athanasii, estque hæc veritas non semel ab Ecclesiâ definita.

Disputant hæc aliqui, darine possit creatura perfectissima. Sed hanc quæstionem latè discussi Disput. 46. phys. sect. 7. & 8. ubi eam ostendi dari non posse. Disputant alii unde sumenda sit radix possibilitatis creaturarum: quod perindo est, ac utrum Deus dicat ordinem transcendentem ad creaturas: quam etiam quæstionem fusè tractavi in Physicis, Disp. sextâ.

Denique circa id quod hic quæri solet, an scilicet efficere possit Deus, ut præterita non fuerint. Respondetur cum S. Thoma hic, quæst. 25. art. 4. non posse: ubi id ex S. Hieronymo, S. Augustino, & Aristotele declarat. Ratio est quam ibidem assignat S. Doctor; ex hypothesi enim quoddam res sit, implicat contradictionem eam non esse; cum ergo hypothesis præteritionis rei sit jam posita, planè impossibile est efficere, ut non sit posita, seu ut res non præterierit, ut per se videtur manifestum.

DISPUTATIO XLVIII.

De profundissimo Sacro-sanctæ Trinitatis Mysterio.

ALTIUS hic erigendus est animus, divinûsque Sol, infirmis intellectus nostri oculis, quantum mortalibus fas est, luce tamen, quam ipse ad sui cognitionem in Scripturis, Conciliis, ac Patribus cælitus edoctus, nobis ministravit, intuendus. Ad tam immensum quippe splendorem, & radios, cæcutimus omnes, nec tanti sublimitatem mysterii ac majestatem capere valeamus. Unde dum quidam propriis sensibus hoc penetrare, ac suis metiri captivunculis tentarunt, rursus lapsi, in fœdissimos inciderunt errores, & inconsultæ temeritatis gravissimas pœnas dederunt; suoque malo didicerunt, oppressum iri à gloriâ eos, qui scrutatores sunt Majestatis: de quibus suis plura locis dicentur.

Id verò in hac materiâ cura imprimis esse debet, non modo ut sanè quis, & ad orthodoxæ Fidei regulas conformiter sentiat, sed ut cautè etiam loquatur, nec sensa tantum, sed dicta sua omnia ad Ecclesiæ normam, loquendi modum, exploret; nullibi quippe magis quàm hic tenet verissimum illud Divi Hieronymi dictum: Ex verbis inordinate prolatis incidunt hæresis. Ad quam rem appositè S. Augustinus lib. 10. de Civit. cap. 23. Philothophis, inquit, liberum est, quibus voluerint uti verbis, nobis autem ad certam regulam loqui fas est. Nunc rem ipsam aggrediamur.

SECTIO PRIMA.

Voces nonnullæ, ad hujus intelligentiam
mysterii necessarie, explicantur:
præcipuè Trinitas & Persona.

I.
Quid Trini-
tatis nomen
significet.

TRINITAS explicanda occurrit vox TRINITAS, ab Ecclesiâ, passim usurpata, & huic mysterio applicata: per eam verò tres Personas, & unam simplicissimam Essentiâ, seu naturam in Deo esse denotat, ab omnibus

tribus Personis æqualiter per identitatem possessam.

Impiè ergo Lutherus hunc versiculum è Litaniis, sacrisque à majoribus institutis precibus expunxit, Sancta Trinitas unus Deus miserere nobis: non vocem magis, quàm rem ipsam fortassis averlatus. Nec refert hoc verbum Trinitas in divinis literis non reperiri; id enim aliis vocibus, ut Incarnatio, Transsubstantiatio &c. contigit, in quibus cum res significata, in Scripturâ contineatur, Ecclesiæque à sponso suo Christo per revelationem sit tradita, penes ipsam fuit, vocem quâ hoc conciperent, & de eo loquerentur fideles, instituire, & rem mundo novam novo verbo exprimere.

Quamvis